د سریزې پر ځای

پښتانه باید د دې حقیقت و منلو ته غاړه کښېږدي چې پښتو ژبې ته د غناء او بډایۍ پر لور لا اوږده مزلونه پاته دي. که داسې نه وای نو ولې به د شلمې عیسوي پېړۍ په پای کې لا زموږ خواخوږو مشرانو له پښتو سره د (خوارکۍ) لقب زیاتولای. په دې لقب کې پر عاطفي اړخ سربېره د محتاجۍ ضمني معنا هم نغښتې ده. ګویا د پښتو ژبې د غناء له پاره د نور کار او زیار اړتیا سته.

د هرې ژبې او په هغو کې د پښتو ژبې د بډایۍ له پاره د تحقیق، تخلیق او ترجمې درې سره برخې لازمې دي. خو لکه د لاس په ګوتو کې چې توپیر سته هره ژبه بیا د خپلو غوښتنو او اړتیاوو له مخې په دغو درو واړو برخو کې پر یوه یا بله برخه باندې زور اچوي. زه له پښتو ژبې سره د نسبتاً اوږدې بلدتیا او د هغې په ګاونډ کې د نورو پرتو ژبو له مطالعې څخه دې نتیجې ته رسېدلی یم، چې د پښتو په پیاوړتیا کې باید د ترجمې کار ته زیاته پاملرنه وسي. دا ځکه د تحقیق او تخلیق هغه امکانات چې د نورو ژبو ویونکو ته میسر دي، له بده مرغه پښتانه یې نه لري، په تېره بیا نن ورځ چې څه دپاسه درې لسیزې یې په جګړو کې تېرې سوې دي، دوه درې سربسته نسله یې له منظمو زده کړو څخه بې برخې پاته سوي دي، د نفوسو یوه دریمه یې پر نړۍ باندې سره پاشل سوې ده او دننه په هیواد کې یې د پوهې او فرهنګ مرکزونه له تاداوه نړول سوي دي. خو د چا خبره "خونه که مې وسوه، دېوالونه یې پاخه سوه". د نړۍ پر هیوادو باندې د افغانانو سره پاشنې هغوی ته په نسبي توګه دا زمینه برابره کړې ده، چې د ترجمې له پاره یې د تحقیق او تخلیق په پرتله لاس تر یوه ځایه ورسېږي. پښتانه د نړۍ له ژوندیو ژبو او ژوندیو ادبیاتو سره تر یوې اندازې بلد سوي دي. د همدې استدلال تر اغېزې لاندې ما هر وخت او هر چا ته په پښتو ژبه باندې د نورو ژوندیو ژبو د آثارو د ژباړلو سپارښتنه کړې ده.

د دغه حاضر کتاب ژباړونکی ښاغلی ډاکټر محمدصدیق ظهیر په دغه

موضوع یعني د پښتو ژبي د بډایۍ په مسئله کي، زما سره په یوه نظر دئ او د نظر د همدې توافق نتیجه ده، چي نن د پښتو ژبي پر علمي زېرمه باندي د دې کتاب خوندوره اضافه زیاته سوه.

ښاغلی ډاکټر محمدصدیق ظهیر په مسلکي لحاظ انجنیر دئ او په جاپان کي یې د خپل تخصص په برخه کي دوکتورا بشپړه کړې ده خو له سیاست پوهني (پولیټیکل ساینس) سره د زلمیتوب له وخته اشنا او په دغه برخه کي د مطالعې څښتن دئ. ده په افغانستان کي د دیموکراسۍ تر لسیزي وړاندي او وروسته په پښتو ژبه قلم چلولی دئ او ډېري علمي، ادبي او سیاسي لیکني یې د طلوع افغان په اخبار او کندهار مجله کي د څلوېښتمي لسیزي په ګڼو کي خپرې سوي دي. په هیواد کي د دیموکراسۍ تر اعلان وړاندي سرکاري مطبوعاتو د امیر امان الله خان نوم د خپلواکۍ د ګټونکي به توګه نه کیښ. په طلوع افغان کي دغه پدل د ښاغلي ظهیر په یوه مقاله باندي مات سو، چي په هغې کي امیر امان الله خان د خپلواکۍ د اتل او ګټونکي په توګه ستایل سوی و. دغه مقاله د هغه وخت په کندهاریو منورینو کي ډېره ښه استقبال سوه. ښاغلي ظهیر د نړۍ د ادبي مشاهیرو ځیني مستقل آثار یې هم په پښتو ژبه ترجمه کړي او په طلوع افغان کي یې په اقساطو خپاره کړي دي او دا دئ تر یوې اوږدې وقفې وروسته یې د دې اثر په ژباړلو سره پر پښتو ژبه باندي یوه بله پېرزوینه هم وکړه. ما د دې کتاب متن کتلی دئ. د ژباړي د ژبي په باب مي له ښاغلي ظهیر صاحب سره خپل ملاحظات شریک کړي دي خو د لغاتو په انتخاب کي مي د ده د خپل حق درناوی پر ځای کړی دئ.

زه ښاغلي ډاکټر محمدصدیق ظهیر ته د دغه درانه اثر د ژباړلو له امله مبارکي وایم او هیله من یم چي پر (خوارکۍ) پښتو باندي خپله پوهه نوره هم ولوروي.

محمدمعصوم هوتک

اونتاریو – کاناډا

۶–اکتوبر – ۲۰۰۸ع

یو څو خبري

ما یو څه وخت په جاپان کي تېر کړی دئ او هورې مي د انجینرۍ په ځانګه کي د تحصیل پر څنګ د جاپان د تاریخي او کلتوري جوړښت او همدارنګه د بېساري چټک اقتصادي او تخنیکي پرمختګ په هکله هم څه ناڅه لوستي دي. یوه موضوع چي ما ته ډېره په زړه پوري وه هغه د جاپان په دې بېساري پرمختګ کي د ژباړې رول و. کله چي جاپانیان د نولسمي پېړۍ په وروستیو کلونو کي له تقریباً درې سوه کلني انزوا څخه راووتل او د نړۍ د پرمختللي او د جاپان د وروسته پاته ساینس او تخنیک څخه خبر سول، نو په دې فکر کي سول چي څه باید وکړي.

پر وطن او قام مین جاپاني مشران له ډېرو سلاوو اومشورو وروسته دې نتیجې ته ورسېدل، چي په غرب پسې د رسېدلو او له دوی سره د رقابت کولو یوه لار دا ده چي د غرب ټول علوم ژر تر ژره جاپان ته د ترجمې له لاري راوړي. که څه هم چي د جاپان اقتصاد په هغه وخت کي د نن په شان قوي نه و بیا یې هم ډېر ځوانان خارجي هیوادونو ته د زده کړي له پاره ولېږل او هم یې د امریکې، انګلستان، فرانسې، جرمني او نورو هیوادونو څخه په لوړو امتیازاتو استادان استخدام کړل، چي جاپاني زده کوونکو ته خارجي ژبي ور زده کړي. په ډېر لږ وخت کي جاپانیان په دې وتوانېدل چي د نړۍ په ژوندیو ژبو کي ډېر زیات لیکل سوي کتابونه جاپاني ژبي ته راواړوي او له هغو څخه په ګټه اخیستلو سره خپل هیواد ډېر ژر د نړۍ د پرمختللو هیوادو په ډله کي ودروي.

زما په نظر، زموږ ګران هیواد افغانستان هم باید د پرمختګ له پاره په دې لار کي جدي او هر اړخیزه ګامونه واخلي او چي په وس یې کېږي د نړۍ له ژوندیو ژبو څخه د هر ډول کتابو و ترجمه کولو ته زور ورکړي. په ملي سویه باندي خو په دې نېک کار کي پراخ ګامونه اخیستل او په دې لار کي پوره سرمایه ګذاري کول د دولت له مهمو کارو څخه دي، خو هغه افغانان چي په

خارجي هیوادو کي اوسي هم په دې کار کي ډېره مرسته کولای سي.
دا کتاب چي ستاسي په مخکي دئ د څلورو امریکایي لیکوالو، میکایل راسکین، رابرت کورډ، جېمزمیډ یورس او والټر جونز لخوا په ګډه د یوه درسي کتاب په شکل په ۲۰۰۴ع کال کی د Political Science. An Introduction په نامه لیکل سوی او چاپ سوی دئ چي وروسته بیا په ۲۰۰۷ کال کي له سره کتنه ورباندي سوې ده او د لسم ځل له پاره دوباره چاپ سوی دئ. ما دا کتاب تلخیص او ترجمه کړی دئ، په دې معنی چي هغه برخي مي ځني ایستلي دي، چي د امریکې په متحده ایالاتو پوري ډېري مختصي دي او زما په نظر به یې ښایي د افغاني زده کوونکو له پاره مفهوم اخیستنه له ستونزو ډکه وي. سره له دې هم، څرنګه چي کتاب د امریکایي زده کوونکو له پاره لیکل سوی دئ، ځکه یې نو ډېر مثالونه او مسایل د امریکې په سیاسي او اجتماعي سیسټم پوري اړه لري خو یقین مي دئ چي د همدې مثالو او د امریکا د سیاسي، اقتصادي، اجتماعي ، او کلتوري ساختمان زده کړه زموږ ځوان نسل ته هم ګټوره او هم لازمي ده.
د دې معنی هیڅکله دا نه ده، چي ګویا زده کوونکي باید ټول هغه نظریات چي په کتاب کي راغلي دي په پټو سترګو ومني، او دا معنی هم نه لري چي زه ګویا له ټولو سره موافق یم. زما په نظر د دې کتاب د مفاهیمو، نظریاتو او مثالونو پوهه له زدکوونکو سره دا مرسته کولای سي، چي په افغاني ټولنه کي یې د مثالونو څرک وباسي او د تطبیق ساحه یې وپلټي.
د دې کتاب دیارلس فصلونه ما ترجمه او تلخیص کړي دي. ځیني فصلونه اوږده او ځیني بیا لنډ ځکه دي، لکه مخکي چي مي وویل، موضوعات یې یوازي د هغه چا له پاره مفهوم لرلای سي چي په امریکا کي یې ډېر وخت تېر کړی وي. د ځینو فصلونو په پای کي (عمده مفاهیم) تشریح سوي دي چي زده کوونکو ته اضافي معلومات ورکوي چي د زده کونکو له پاره بې ګټې نه دي.
ګرانو لوستونکو ته معلومه ده، چي و پښتو ژبي ته د مسلکي اثارو ترجمه کول ستونزمن کار دئ. ما ډېر زیار ایستلی دئ، چي ترجمه روانه او اسانه راسي، مګر بیا هم که چېري کومه جمله مبهمه وي، لطفاً یې یو ځل بیا ولولئ ښایي معنی یې روښانه سي. که بیا هم د جملې مفهوم روښانه نه سو نو دا زه د ځان نیمګړتیا بولم او له ګرانو لوستونکو څخه هیله لرم، چي د خپلي

بزرګوارۍ له مخي عفوه راته وکړي.

له ښاغلي نسيم سليمي څخه زياته مننه کوم، چي د دې ترجمې يوه برخه يې کتلې او لازمي مشورې يې راکړي دي. زما وروڼو ډاکتر رفيق ظهير او انجينر نادر ظهير زموږ د هفته ييز چکر وهلو پر وخت د مناسبو لغاتو او اصطلاحاتو په برخه کي ډېره مرسته راسره کړېده، چي کور ودانی ورته وايم. په پای کي بايد ووايم چي دا ترجمه، لږ ده که ډېره، ښه ده که بده، د محمد معصوم هوتک له مرستي پرته يې تر تاسو ښاغلو لوستونکو پوري رسول ممکن نه وه. معصوم هوتک سربېره پر دې چي همېشه يې و دې کار ته تشويق کړی يم، دا ترجمه يې، د کلمې په واقعي معنی، ټکي په ټکي لوستلې او ايډيت کړې ده. عمر دي يې ډېر، کور دې ودان او پرقلم دې برکت وي. زه تر حد زيات څني ممنون يم، مګر نو د څه کم پنځوسو کالو اشنايۍ نتيجه بايد همداسي وي.

په درناوي

محمد صديق ظهير

ويرجينيا- امريکا

نومبر ۲۰۰۸ع